

УДК 631.53:634.2(477) + 631.53:634.2(4)

DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.142.1.2>

АБРИКОСИ: СМАК ТРАДИЦІЙ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ В АГРОКУЛЬТУРІ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

Бакланова Т.В. – к.с.-г.н.,

доцент кафедри рослинництва та агроінженерії,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Стаття присвячена вирощуванню культури абрикосу (*Prunus armeniaca*) – смачним і поживним фруктам, які мають глибокі корені в агрокультурних традиціях України. У ній детально наведено харчову цінність абрикосів, їхнє багатство вітамінами та мінералами, а також вплив кліматичних змін на агрономічні технології. Акцентовується увага на важливості абрикосів для екосистеми, їхній ролі у підтримці біорізноманіття та можливостях інтеграції в агроекосистеми. Аналізується ринковий попит на абрикоси у свіжому та переробленому вигляді, а також рентабельність їх вирощування для сільгоспвиробників. Висвітлено тенденції селекції нових сортів, що відповідають сучасним споживчим вимогам, та виробництво абрикосів у різних країнах світу, зокрема Туреччині, Ірані, Італії та Алжирі. Особлива увага приділяється динаміці площ під абрикосовими насадженнями в Україні з 2010 по 2023 рік, де спостерігається скорочення через несприятливі умови та економічні фактори. Встановлено необхідність впровадження нових технологій та сортів для покращення ситуації у галузі. В статті проаналізовано динаміку площ вирощування абрикосів у світі, акцентуючи увагу на вплив ринкових умов, кліматичних змін та технологічних інновацій. У 2000-х роках площі залишалися стабільними в багатьох країнах, але в окремих регіонах спостерігалось їх зниження через конкуренцію з іншими фруктами. Негативний вплив змін клімату, таких як посухи та пізні заморозки, значно позначився на виробництві. Водночас, введення нових сортів сприяло розширенню площ у деяких регіонах, зокрема в Туреччині та Ірані, де зріс глобальний попит на абрикоси, особливо в сушеному вигляді. Аналіз рівнів урожайності абрикосів в Україні, Європі та світі за період з 2010 по 2023 рік засвідчує значні коливання, зумовлені кліматичними умовами та економічними факторами. В Україні у 2011 році було зафіксовано рекордний урожай – майже 120 тис. тонн, але подальші роки відзначалися зниженням урожайності, зокрема через вплив військових дій та зміни клімату, що призвело до скорочення виробництва до 40,8 тис. тонн у 2023 році. На європейському ринку спостерігається нестабільність, а лідерами залишаються Туреччина, Іран та Алжир. В статті висвітлено важливість адаптації агротехнологій до змін клімату та пропонується активізувати наукові дослідження відносно селекції абрикосів, впроваджувати сучасні агрономічні технології та інвестувати в інфраструктуру. Ці заходи можуть підвищити конкурентоспроможність українських виробників на міжнародному ринку.

Ключові слова: абрикоси (*Prunus armeniaca*), кліматичні зміни, валові збори, динаміка площ, врожайність.

Baklanova T.V. Apricots: taste of traditions and challenges of modernity in agriculture of Ukraine and the world

The article is dedicated to the cultivation of apricot (*Prunus armeniaca*) – a delicious and nutritious fruit that has deep roots in Ukraine's agricultural traditions. It details the nutritional value of apricots, their richness in vitamins and minerals, as well as the impact of climate change on agronomic technologies. The importance of apricots for ecosystems, their role in supporting biodiversity, and the potential for integration into agroecosystems are emphasized. The market demand for apricots in both fresh and processed forms is analyzed, along with the profitability of their cultivation for agricultural producers. Trends in the selection of new varieties that meet modern consumer requirements and the production of apricots in various countries, including Turkey, Iran, Italy, and Algeria, are highlighted. Special attention is given to the dynamics of apricot planting areas in Ukraine from 2010 to 2023, where a decrease is observed due to

unfavorable conditions and economic factors. The necessity of implementing new technologies and varieties to improve the situation in the industry is established. The article analyzes the dynamics of apricot cultivation areas worldwide, focusing on the influence of market conditions, climate change, and technological innovations. In the 2000s, areas remained stable in many countries, but a decline was noted in certain regions due to competition with other fruits. The negative impact of climate change, such as droughts and late frosts, significantly affected production. At the same time, introducing new varieties contributed to the expansion of areas in some regions, particularly in Turkey and Iran, where global demand for apricots, especially dried ones, has increased. An analysis of apricot yield levels in Ukraine, Europe, and worldwide from 2010 to 2023 shows significant fluctuations caused by climatic conditions and economic factors. In Ukraine, a record harvest was recorded in 2011 – nearly 120 thousand tons, but subsequent years were marked by declining yields, mainly due to the effects of military actions and climate change, leading to a reduction in production to 40.8 thousand tons in 2023. The European market is experiencing instability, with Turkey, Iran, and Algeria remaining leaders. The article highlights the importance of adapting agronomic technologies to climate change and suggests intensifying research on apricot breeding, implementing modern agronomic technologies, and investing in infrastructure. These measures could enhance the competitiveness of Ukrainian producers in the international market.

Key words: apricots (*Prunus armeniaca*), climate change, gross harvests, area dynamics, yield.

Постановка проблеми. Абрикоси є однією з важливих плодових культур, яка має високу цінність завдяки своїм смаковим яkostям, поживним властивостям та широкому спектру використання в харчовій промисловості. Останніми роками спостерігається зростання попиту на абрикоси у світі, що зумовлює необхідність вдосконалення технологій вирощування, впровадження нових сортів та адаптації агротехнічних підходів до кліматичних змін. В Україні вирощування абрикосів стикається з численними викликами, серед яких варто виділити коливання погодних умов, ризик весняних заморозків, а також недостатню стійкість традиційних сортів до хвороб і шкідників. У той же час, в європейських країнах та інших регіонах світу активно розробляють сучасні підходи до культивування цієї культури, які включають використання інноваційних методів зрощення, захисту рослин і впровадження нових селекційних досягнень.

Таким чином, актуальним є вивчення сучасних тенденцій вирощування абрикосів в Україні та порівняння їх із провідними європейськими й світовими агрономічними технологіями. Це дозволить оцінити перспективи розвитку галузі, визначити можливості підвищення продуктивності садів та впровадження передових технологій для підвищення конкурентоспроможності української продукції на міжнародному ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Абрикоси (*Prunus armeniaca*) – це не лише смачні, але й поживні фрукти, які користуються попитом у багатьох країнах світу. В Україні вирощування абрикосів має давні традиції, і з кожним роком стає все більш актуальним. Плоди абрикосів характеризуються значною харчовою та поживною цінністю [1, 2]. Абрикоси є джерелом вітамінів А, С і Е [3, 4]. Вітамін А підтримує здоров'я зору, вітамін С зміцнює імунну систему, а вітамін Е діє як антиоксидант. Плоди містять важливі мінерали, такі як калій, магній та залізо, які необхідні для нормального функціонування організму. Абрикоси містять антиоксиданти, такі як бета-каротин, які допомагають боротися з окислювальним стресом і можуть знижувати ризик розвитку деяких захворювань. Високий вміст клітковини сприяє здоров'ю травної системи, покращує перистальтику кишечника і може допомогти в контролі рівня цукру в крові. Абрикоси є низькокалорійними фруктами, що робить їх відмінним вибором для тих, хто стежить за вагою.

Завдяки високому вмісту води (близько 86% у складі), абрикоси допомагають підтримувати гідратацію організму. Калій у складі абрикосів сприяє регулюванню артеріального тиску і підтримує здоров'я серцево-судинної системи. Завдяки цим властивостям абрикоси не лише смачні, але й корисні для здоров'я, що робить їх поширеними у багатьох кухнях світу [5]. Зміни клімату призводять до підвищення середньорічних температур, коливання режиму опадів та збільшення частоти екстремальних погодних явищ. Це може вплинути на терміни цвітіння, розвиток плодів та їх якість. В Україні, де абрикоси традиційно вирощують у південних регіонах, зміна кліматичних умов може відкрити нові можливості для розширення площ під цією культурою. Він потребує менше води в порівнянні з іншими плодовими культурами, такими як яблука або груші. В умовах змін клімату важливо обирати стійкі до стресових умов сорти абрикосу. Вчені працюють над створенням нових сортів, які можуть краще витримувати посуху, заморозки та інші негативні фактори. Це дозволяє не лише зберегти врожайність, але й підвищити якість плодів. Плодові насадження абрикосів є теплолюбними і потребують достатньої кількості сонячного світла та помірного зволоження. Потепління клімату може створити сприятливі умови для його вирощування в нових регіонах, де раніше це було неможливо. Оскільки температура зростає, можливості для вирощування абрикоса розширюються, особливо в північних і центральних частинах України та інших країнах Європи.

Абрикоси – це не лише плодовий вид, але й важлива складова природних екосистем. Його квітки, що розквітають навесні, є джерелом нектару та пилку для різних видів комах, зокрема бджіл, джмелів та метеликів. Ці опилювачі відіграють вирішальну роль у запиленні не лише абрикосів, але й багатьох інших рослин, що забезпечує їхнє розмноження і, відповідно, підтримує різноманіття флори. Вирощуючи абрикоси, садівники сприяють створенню середовища для життя комах-опилювачів. Коли плодові насадження цвітуть, вони стають важливим джерелом їжі для цих комах у період, коли інші рослини ще не зацвіли. Це допомагає стабілізувати популяції опилювачів і запобігти їхньому зникненню, що є важливим фактором у збереженні екосистеми [6].

Вирощування абрикосів може бути інтегровано в агроєкосистеми, що сприяє біорізноманіттю. Наприклад, садівники можуть комбінувати абрикоси з іншими культурами, створюючи багатошарові насадження. Це підвищує стійкість системи до шкідників і хвороб, оскільки різноманітність рослин допомагає зменшити ризик епідемій. Плодові насадження абрикоса також позитивно впливають на ознаки родючості ґрунту. Їх коренева система допомагає утримувати вологу та запобігає ерозії, а листя, що опадає, поповнює ґрунт органічною речовиною, покращуючи його родючість. Це створює сприятливі умови для росту інших рослин і підтримки різноманітності видів [7, 8].

Абрикоси мають стабільний попит на ринку, як у свіжому, так і в переробленому вигляді. Вони використовуються в приготуванні різноманітних страв, десертів, соків, джемів та консервів. Зростаюча популярність здорового харчування та натуральних продуктів сприяє збільшенню попиту на свіжі фрукти, зокрема абрикоси. Це створює можливості для фермерів отримувати стабільний прибуток від продажу отриманого врожаю. Вирощування абрикосів є економічно вигідним бізнесом з великим потенціалом для прибутку. Інвестиції в технології вирощування та переробки можуть суттєво підвищити рентабельність бізнесу. Водночас вирощування абрикосів сприяє розвитку місцевих економік і підвищенню якості життя населення [9-11].

У теперішній час, незважаючи на те, що промисловість покладається на традиційні сорти для забезпечення стандартних рівнів якості, зміни в вимогах ринку спонукають до введення нових генотипів. Ці нові сорти повинні відповідати логістичним потребам та приваблювати споживачів завдяки високим показникам якості, особливо в аспектах смаку та поживності.

Дослідженнями Tricon та ін. [12] встановлено значну еволюцію, яка спостерігається в нещодавно виведених сортах абрикосів. Ця еволюція характеризується поліпшенням основних показників якості плодів, головним чином, завдяки різноманітності генетичного матеріалу, що використовується в програмах селекції.

Цікаво, що ця мінливість характеристик плодів абрикоса є протилежною тенденцією, яка має місце у більшості інших фруктових видів, де акцент ставиться на стандартизацію продукту. Селекція та маркетинг повинні працювати в тісній співпраці, щоб вивести нові сорти, які відповідатимуть вимогам садівництва і ринку, забезпечуючи при цьому довгострокові прибутки.

На сьогоднішній день ринок має тенденцію ділитися на два основні сегменти: високоякісну продукцію та товарні фрукти з нижчою ціною. Ризик для нових сортів полягає в тому, що якщо вони не відповідають очікуванням споживачів за якістю, то їхня частка може знизитися до товарної категорії. Тому важливо звертати увагу на зміни в споживчих перевагах і сенсорних профілях.

Програми селекції повинні базуватися на сучасних наукових підходах, здатних спрямувати нові сорти до досягнення високих рівнів якості продукції. Це дозволить не лише задовольнити попит споживачів, але й забезпечити стабільний розвиток галузі в умовах змінюваного ринку.

Постановка завдання. Метою досліджень передбачали проаналізувати динаміку виробництва плодів абрикосів на основі площ посівів та врожайності культури в Україні, Європі, провідних країнах, які найбільше виробляють абрикосів, та загалом у світі за період з 2010 до 2023 року.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туреччина є найбільшим виробником абрикосів у світі, займаючи лідируючі позиції як за площею насаджень (рис. 1), так і за обсягами виробництва. Сприятливі кліматичні умови, зокрема м'яка зима та тепле літо, а також родючі ґрунти створюють ідеальні передумови для успішного вирощування цієї культури. Основними регіонами виробництва є провінції Мала Азія, зокрема Малатія, яку вважають світовим центром вирощування абрикосів. Саме тут виробляють більшу частину світового обсягу сушених абрикосів, які експортуються у десятки країн.

Турецькі абрикоси відрізняються високою якістю, що забезпечує їх конкурентоспроможність на світовому ринку. Основними напрямками реалізації продукції є експорт свіжих фруктів, виробництво сушених абрикосів, джемів, пастили та іншої переробленої продукції. Завдяки ефективній логістиці та розвиненій інфраструктурі Туреччина забезпечує стабільні поставки продукції на ринки Європи, Азії та Америки.

Туреччина демонструє високий рівень розвитку абрикосового садівництва, використовуючи передові технології та адаптуючись до глобальних викликів, таких як зміна клімату та зростаючий попит на екологічно чисту продукцію. Досвід цієї країни може бути корисним для інших виробників, зокрема України, яка має значний потенціал для розширення абрикосових насаджень та виходу на міжнародний ринок.

Іран є другим за величиною виробником абрикосів у світі, поступаючись лише Туреччині. Завдяки своєму географічному розташуванню та різноманітним

кліматичним умовам, країна має ідеальні умови для вирощування абрикосів, особливо у центральних і північних регіонах, таких як провінції Східний і Західний Азербайджан, Хорасан і Фарс. Іран славиться своїми традиційними сортами абрикосів, які відзначаються високим вмістом цукру, насиченим ароматом та чудовими смаковими якостями.

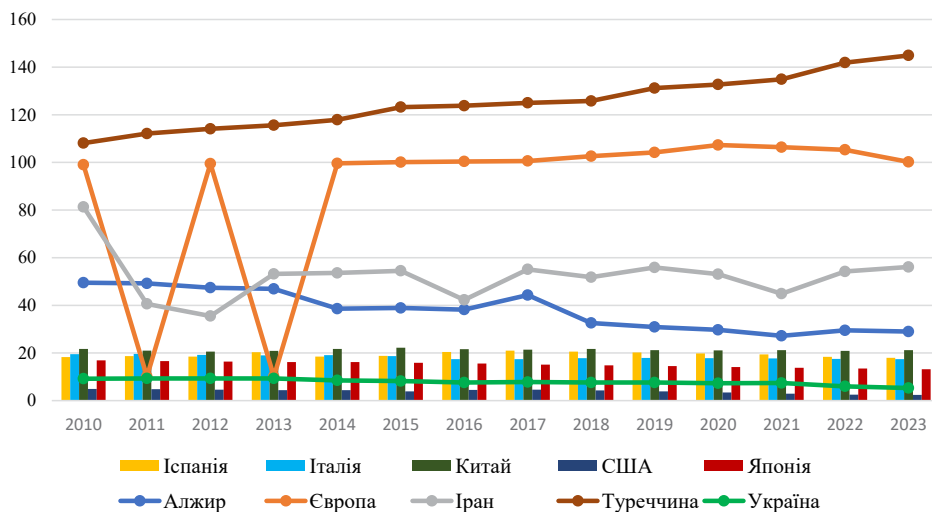

Рис. 1. Площі посівів абрикосів в деяких країнах світу, тис га

Джерело: FAOSTAT, 2025

Вирощування абрикосів в Ірані має глибоке коріння в культурних традиціях країни, де абрикоси використовуються не лише у свіжому вигляді, а й широко застосовуються для виготовлення сушених фруктів (кайси, урюк), джемів і традиційних іранських солодощів. Завдяки високій якості продукції Іран є одним із провідних світових експортерів сушених абрикосів, постачаючи їх на ринки Європи, Азії та країн Близького Сходу. Крім того, іранські садівники активно застосовують екологічні методи вирощування, що підвищує привабливість продукції на міжнародному ринку.

Італія є одним із провідних виробників абрикосів у Європі, відома своєю великою різноманітністю сортів, які користуються попитом серед європейських споживачів. Основними регіонами вирощування є Кампанія, Сицилія, Емілія-Романья та П'ємонт, де сприятливий середземноморський клімат сприяє вирощуванню абрикосів з високими органолептичними властивостями.

Італійські фермери вирощують як традиційні, так і новітні сорти, зокрема такі, що мають підвищену стійкість до хвороб та подовжений термін зберігання. Важливою особливістю італійського абрикосового виробництва є використання інноваційних технологій, зокрема органічного землеробства, точного зрошення та сучасних методів післязбиральної обробки.

Італійські абрикоси високо цінуються за їхню ніжну текстуру та насичений смак, що робить їх затребуваними на ринках Франції, Німеччини та Великої

Британії. Крім свіжих фруктів, значну частину врожаю переробляють на соки, джеми та сухофрукти.

Алжир є одним із найбільших виробників абрикосів у Північній Африці, зосереджуючи основні насадження у північних регіонах країни, де клімат є найбільш придатним для вирощування цієї культури. Абрикоси займають важливе місце в аграрній економіці країни, забезпечуючи як внутрішній ринок, так і експортні поставки, переважно до країн Європи та Близького Сходу.

Основними регіонами вирощування є Кабілія, Оран та Алжирська рівнина, де м'який середземноморський клімат дозволяє отримувати стабільно високі врожаї. В Алжирі вирощують переважно місцеві сорти абрикосів, які добре адаптовані до умов посухи та високих температур.

Алжирські фермери активно розширюють площі під абрикосовими садами, застосовуючи традиційні методи догляду за деревами та водоощадні технології. Значну частину врожаю використовують для виробництва сушених абрикосів та абрикосового масла, яке цінується у косметичній та харчовій промисловостях.

Ці країни лідирують у виробництві абрикосів завдяки сприятливим кліматичним умовам, значним площам під насадженнями та глибоким традиціям вирощування цієї культури. Вони використовують сучасні агротехнології, ефективні методи зрошення, селекційні досягнення та стратегії маркетингу для забезпечення високої якості продукції та виходу на міжнародний ринок. Досвід цих країн може стати корисним орієнтиром для інших виробників, які прагнуть підвищити ефективність виробництва та розширити ринки збуту.

Аналізуючи динаміку площ під абрикосовими насадженнями в Україні з 2010 по 2023 рік, можна відзначити тенденцію до скорочення цих площ. Згідно з наведеними даними (рис. 1), у 2011 році площі під абрикосами становили 9,3 тис. га, але до 2019 року вони зменшилися до 7,6 тис. га. У 2023 році площі насаджень абрикосів продовжили зменшуватися, і становили 5,3 тис. га, скоротившись на 11,7% порівняно з попереднім роком. Серед причин такого зменшення можна виділити несприятливі кліматичні умови, економічні фактори та вплив воєнних дій на території країни. Ці чинники вплинули на зменшення площ під абрикосовими садами та зниження обсягів виробництва цієї культури в Україні.

Площі вирощування абрикосів у світі за останні десятиліття коливалися, залежно від ринкових умов, кліматичних змін, технологій вирощування та попиту на продукцію. У 2000-х роках площі під абрикосами в багатьох країнах залишалися стабільними, але спостерігалось зниження у деяких регіонах через конкуренцію з іншими фруктами та зміни в агрономічних технологіях.

Зміни клімату також вплинули на площі вирощування. У деяких регіонах, де раніше вирощували абрикоси, зміна температури та опадів призвела до зменшення виробництва. Наприклад, посухи або пізні заморозки можуть негативно вплинути на врожай. Впровадження нових сортів з кращими характеристиками (стійкість до хвороб, вища продуктивність) сприяло нарощуванню площ у деяких регіонах, де традиційні сорти не формували бажаних рівнів врожаю. Зменшення площ в окремих країнах: У деяких країнах (наприклад, у США) площі під абрикосами зменшилися через економічні фактори та обсяги споживання. Зростання глобального попиту на абрикоси, особливо в сушеному вигляді, призвело до збільшення площ у країнах-виробниках, таких як Туреччина та Іран (рис. 1). Загалом, площі вирощування абрикосів у світі демонструють певну динаміку, з коливаннями залежно від багатьох факторів (рис. 2).

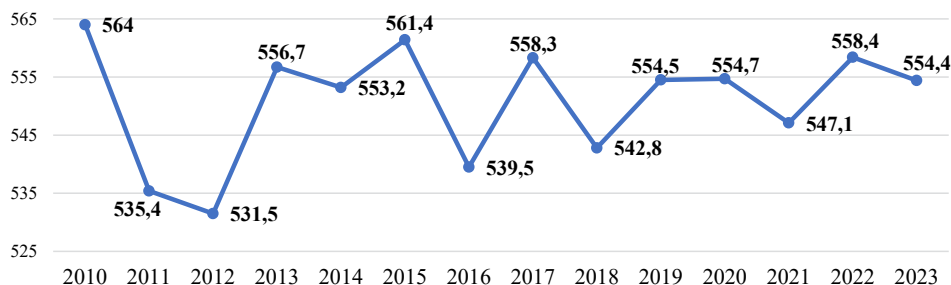

Рис. 2. Площі посівів абрикосів в світі, тис га

Джерело: FAOSTAT, 2025

Аналізуючи врожайність абрикосів в Україні, Європі та світі з 2010 по 2023 рік (рис. 3), можна відзначити значні коливання, зумовлені переважно кліматичними умовами та іншими факторами. В Україні врожайність абрикосів зазнавала суттєвих змін протягом цього періоду. У 2011 році було зібрано рекордний урожай – майже 120 тис. т (табл. 1). Після цього спостерігалось зниження виробництва, але у 2018 році українські садівники зібрали один із найвищих обсягів врожаю за останні 10 років – 111,7 тис. т, що лише на 7% менше від рекордного показника 2011 року. Це стало можливим завдяки м'якій зимі та відсутності значних заморозків під час цвітіння та формування плодів. У 2023 році виробництво абрикосів в Україні зменшилося на 18% порівняно з попереднім роком і становило 40,8 тис. т. Середня врожайність по країні знизилася на 9% і склала 7,7 т/га проти 8,29 т/га у 2022 році. Це обумовлюється чутливістю культури до змін кліматичних умов та іншими факторами, пов'язаними з війною.

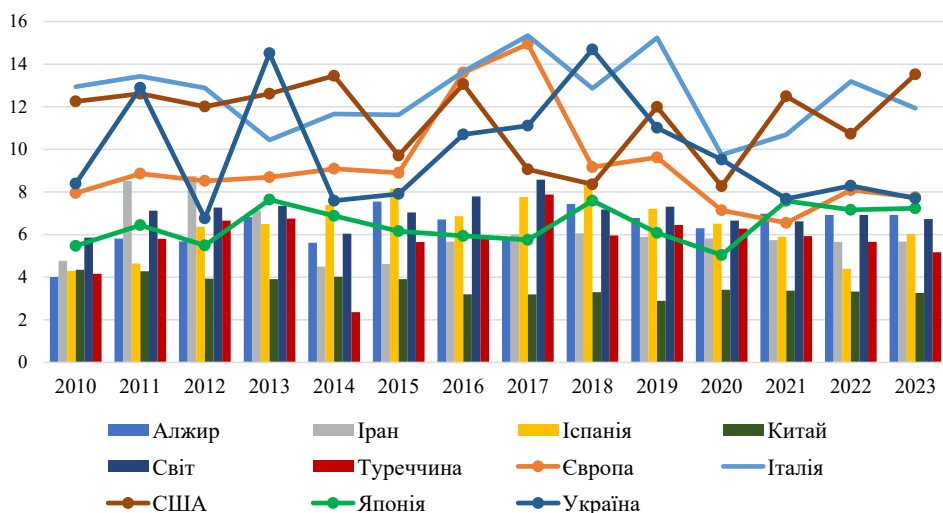

Рис. 3. Врожайність абрикосів, т/га (за даними FAOSTAT, 2025)

Таблиця 1

Динаміка валових зборів, тис. т (за даними FAOSTAT, 2025)

Рік	Алжир	Європа	Іран	Іспанія	Італія	Китай	Світ	США	Туреччина	Японія	Україна
2010	198,5	786,6	388,1	78,7	252,9	94,3	3303,4	60,2	450,0	92,4	77,2
2011	285,9	895,9	345,8	86,9	263,1	89,9	3812,0	60,5	650,0	106,9	119,9
2012	269,3	848,5	309,9	118,1	247,2	81,0	3861,8	55,2	760,0	90,0	62,9
2013	319,8	878,3	380,0	131,8	198,3	81,6	4089,8	55,4	78,0	123,7	135,0
2014	216,9	905,1	241,6	136,5	222,7	87,3	3341,0	58,9	278,2	111,4	64,5
2015	293,5	890,8	252,0	153,7	217,6	86,6	3952,5	37,8	696,1	97,9	64,9
2016	256,8	1365,7	239,7	139,6	237,0	69,2	4201,4	58,1	730,0	92,7	81,3
2017	256,9	1503,3	330,6	162,9	266,4	68,2	4789,4	41,4	985,0	86,8	86,7
2018	242,2	940,6	314,0	176,3	229,0	71,5	3894,7	35,9	750,0	112,4	111,7
2019	209,2	1002,3	329,6	145,8	273,0	61,4	4052,4	46,5	846,6	88,1	83,7
2020	187,3	765,7	309,4	128,7	173,4	71,9	3693,9	28,3	833,4	71,1	69,5
2021	189,7	696,9	257,4	114,7	189,6	71,4	3622,6	36,3	800,0	104,6	56,8
2022	203,9	851,6	305,9	80,9	230,1	69,5	3863,2	26,9	803,0	96,6	49,7
2023	200,6	776,6	318,5	108,5	207,2	69,1	3728,2	32,5	750,0	95,5	40,8

Європейський ринок абрикосів протягом останніх 20 років перебуває у стані турбулентності. У 2019 році світовий урожай абрикосів становив 1002,3 тис. т. Лідерами у вирощуванні абрикосів стали Туреччина, Іран та Алжир. Україна не потрапила до першої десятки, зібравши 83660 т цих плодів. Експерти зазначають, що ця культура є однією з найбільш чутливих до погодних умов, що призводить до суттєвих коливань у виробництві.

Висновки. У статті проаналізовано динаміку площ вирощування абрикосів у світі, акцентуючи увагу на впливі ринкових умов, кліматичних змін та технологічних інновацій. Негативний вплив змін клімату, таких як посухи та пізні заморозки, значно позначився на виробництві. Водночас, введення нових сортів сприяло розширенню площ у деяких регіонах, зокрема в Туреччині та Ірані, де зріс глобальний попит на абрикоси, особливо в сушеному вигляді. Аналіз урожайності абрикосів в Україні, Європі та світі за період з 2010 по 2023 рік показує значні коливання, зумовлені кліматичними умовами та економічними факторами. В Україні у 2011 році було зібрано рекордний урожай – майже 120 тис. тонн, але подальші роки відзначалися його зниженням, зокрема через вплив війни та зміни клімату, що призвело до зменшення виробництва до 40,8 тис. т у 2023 році. На європейському ринку спостерігається нестабільність, а лідерами залишаються Туреччина, Іран та Алжир. В статті обґрунтовано важливість адаптації агротехнологій до змін клімату та запропоновано активізувати наукові дослідження із селекції абрикосів, впроваджувати сучасні агрономічні технології та інвестувати їх в інфраструктуру. Ці заходи дозволять підвищити конкурентоспроможність українських виробників на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Все, що варто знати про абрикоси: калорійність, користь та ризики споживання. Інтернет ресурс: <https://life.liga.net/porady/news/vse-cho-stoit-znat-ob-abrikosah-kaloriynost-polza-i-riski-potrebleniya>
2. Fatima T., Bashir O., Gani G., Bhat T., & Jan N. Nutritional and health benefits of apricots. *International Journal of Unani and Integrative Medicine*, 2(2), 2018. P. 5–9.
3. Дубініна А. А., Летута Т. М., Новікова В. В. Зберігання плодів абрикоса з використанням лікарсько-рослинних екстрактів. *Технічні науки та технології*, (4 (18)). 2020. С. 192–208.
4. Fratianni F., Ombra M. N., d'Acierno A., Cipriano L., Nazzaro F. Apricots: Biochemistry and functional properties. *Current Opinion in Food Science*, 19, 2018. P. 23–29.
5. Куцянн А., Попова Н., Комісаренко М., Осолодченко Т., Литвиненко В. Вивчення антимікробної активності екстрактів плодів абрикоса звичайного. *Ukrainian biopharmaceutical journal*. 2020. No. 2(63). P. 76–80. <https://doi.org/10.24959/ubphj.20.265>
6. Norfolk O., Eichhorn M. P., & Gilbert F. Flowering ground vegetation benefits wild pollinators and fruit set of almonds within arid smallholder orchards. *Insect Conservation and Diversity*, 9(3). 2016. P. 236–243.
7. Ciaccia C., Testani E., Amoriello T., Ceccarelli D. Weed community evolution under diversification managements in a new planted organic apricot orchard. *Agriculture, Ecosystems & Environment*, 335, 2022. P. 108014. <https://doi.org/10.1016/j.agee.2022.108014>
8. Ciccoritti R., Ciorba R., Mitrano F., Cutuli M., Amoriello T., Ciaccia C., Ceccarelli D. Diversification and soil management effects on the quality of organic apricots. *Agronomy*, 11(9).2021. p.1791. <https://doi.org/10.3390/agronomy11091791>
9. Шейдик К. А., Савіна О. І., Желтвай П. Ф. Особливості плодоношення абрикоса чорного в умовах Закарпатської області. *Наука про рослини (агрономія, садівництво, виноградарство) № 1-2. 2023. С. 93–108. DOI 10.47279/Plantscience_2023-01-12*
10. Петренко С. Перспективи вирощування абрикосів в Україні. *Науковий вісник НУБіП України, Серія «Агроєкологія»*, 1(2). 2019. С. 78–85.
11. Коваленко О. В. Агроєкологічні аспекти вирощування абрикосів. *Науковий вісник НУБіП України*, 1(2), 2020. С. 123–130.
12. Tricon D., Bourguiba H., Ruiz D., Bureau S., Gouble B., Grotte M., Blanc A., Audergon J.M., Reich M., Renard C., Clauzel G., Brand R. and Semon S. 2009. Evolution of apricot fruit quality attributes in the new released cultivars. *Acta Hort*. 814:571–576.